

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΟΥΦΡΕΣ

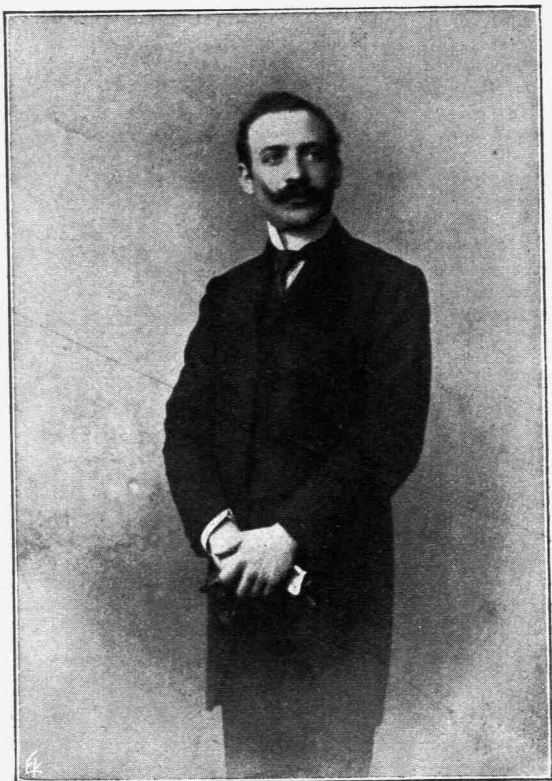
ΑΝΕΔΑΚΡΥΩΝΕΙ ἡ θλιβερὴ καρδιά μας καὶ τὰ λόγια
 μισὰ ἀπ' τὰ χεῖλη βγαίνουνε νὰ σ' ἀποχαιρετήσουν,
 λεβέντη, ποῦ μᾶς ἔφυγες, προτοῦ νὰ σὲ χαροῦμε.
 Σὰν διαβατάρικο πουλὶ τὸ γλυκολάλημά σου
 μᾶς τῶστειλες δειλὸ - δειλὸ νὰ κρούσῃ τὴν ψυχὴ μας
 καὶ γιὰ ταξίδι πέταξες, ποῦ γυρισμὸ δὲν ξέρει.
 Γύρω μας ἀντιδόνησε τῆς νιότης σου τὸ γέλιο
 γιὰ νὰ χαρίζῃ τὸ ρυθμὸ στοῦ πόνου μας τὸ κλάμα.
 Τὰ ρόδα ποῦ μᾶς ἔταξες, μόλις ν' ἀνθίζουν τάειδες,
 μᾶς τῶστειλες σὰν λίκρανο μὲ θρήνους μαζεμένο.
 Θρηῆνος καὶ τὴν ἀκρόατος γιὰ μᾶς ἡ θύμησή σου,
 λεβέντη, ποῦ μᾶς ἔφυγες σὰν ξεγελάστρα ἐλπίδα.

ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Ὁ νεοελληνικὸς Παρνασσὸς καὶ ἡ σύγχρονος Τέχνη θρηνοῦν τὴν
 ἀπώλειαν μιᾶς ὠραίας, εὐγενικῆς καὶ ὑψηπετοῦς ψυχῆς. Τὸν
 Γεώργιον Ζουφρέν. Δὲν ἦτο ἀκόμη πολὺ γνωστὸς εἰς τὸ πολὺ κοι-
 νόν. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκδηλώσῃ ὅλους τοὺς θησαυροὺς καὶ ὅλους
 τοὺς ὠραίους κόσμους, ὅσους ἔκρυπτε τὸ βαθύ του αἰσθημα καὶ ἡ
 φλογερά του φαντασία. Ἄλλ' οἱ ἀναγνώσται τοῦ Ἡμερολογίου ἐπρό-
 φθασαν νὰ τὸν γνωρίσουν ὀλίγον ἀπὸ μερικοὺς τρυφερωτάτους στί-
 χους του καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐξόχως δυνατὴν, τὴν πάλλουςαν ἀπὸ
 φῶς καὶ ζωντανὴν εὐμορφίαν μετάφρασιν τοῦ ἔσματος τοῦ «Ὀύγου-
 λίνου» ἀπὸ τὴν «Κόλασιν» τοῦ Δάντε, τὴν δημοσιεύθεισαν εἰς τὸν
 τόμον τοῦ 1906. «Τὸ ὄνομά του, ὅπως ἔγραφεν ὁ Παῦλος Νιρβάνας,*

* ΣΗΜ. Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 225 τῆς 10 Δεκεμβρίου 1906 φύλλον τοῦ «Νουμᾶ»,
 τὸ ἀφιερωμένον ὅλον σχεδὸν εἰς τὸν ἀδικον θάνατον καὶ τὸ διακοπὴν ὠραῖον
 ποιητικὸν ἔργον τοῦ Ζουφρέ, οἱ κ. κ. Κωστής Παλαμᾶς, Παῦλος Νιρβάνας
 καὶ Ζαχαρίας Παπαντωνίου, γράφουν διὰ μακρῶν περὶ τοῦ συμπαθεστάτου
 ποιητοῦ. Εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον τοῦ «Νουμᾶ» δημοσιεύεται καὶ τὸ συγκινη-
 τικώτατον καὶ λίαν χαρακτηριστικὸν ἔλεγειον τοῦ κ. Ἡλία Βουτιεριδῆ, τὸ
 ὁποῖον παραθέτομεν ἧδε, παρὰ τὴν εἰκόνα τοῦ θανόντος ποιητοῦ, χάριν
 τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἡμερολογίου».

δέν τὸ εἶχε διαλαλήσει ὡς τώρα οὔτε ἡ σεμνὴ δόξα οὔτε ἡ ξετσι-
πωμένη βεκλάμα. Μιὰ μυστικὴ παρθενιά τὸ σκέπαζε ἀκόμα. Ἡ
ὡραία καὶ δυνατὴ ψυχὴ δέν πρόφτασε νὰ δώσῃ ἔτι ἔκρυβε μέσα
της. Φεύγοντας πήρε πολλὰ μαζί της. Πάρα πολλὰ. Κι' αὐτὸ εἶνε

τὸ τραγικώτερο ἀκόμα. Ὁ θρήνος τῆς παρθένας τοῦ ποιητῆ, ποῦ
ζητάει νὰ ξανάρθῃ στὸν κόσμῳ, τόσο μονάχα ἔσο γιὰ νὰ γνωρίσῃ
τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς ζωῆς, εἶνε ὁ δικός της ὁ θρήνος. Ἡ παρ-
θένα ψυχὴ, τινάζοντας τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου, ἔτσι γυρεύει νὰ ξανα-

φανῆ ἕναν ὥραϊο Ἀπρίλη, γιὰ νὰ τραγουδήσῃ τὸ μεγάλο μυστικό. Νὰ τὸ τραγουδήσῃ μὲ τὸ τραγοῦδι πού τόσο πικρὸ σβύστηκε στὶς πρώτες του νότες. Πόσο θὰ εἶτανε πλούσιο κ' εὐγενικό τὸ τραγοῦδι αὐτό, κανένας δὲν θὰ τὸ μάθῃ. Μὰ πόσο πλούσια καὶ ὥραϊα εἶτανε ἡ ψυχὴ πού τραγοῦδησε τὶς πρώτες στροφές του, τὸ ξέρουμε λίγοι. "Ενας ἀπ' αὐτοὺς εἶχα τὴν εἰρωνικὴν τύχη νὰ εἶμαι, πρῶτος στὸ χαιρέτισμά της καὶ στὸν ἀποχαιρετισμὸ της πρῶτος".

«Ὁ Ζουφρὲς εἶχεν ἀφοσιωθῆ ὀλοφύχως εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς «Θείας Κωμωδίας» τοῦ Δάντη, μὲ ἔρωτα καὶ μὲ ἀγνήν φιλοδοξίαν ἐμπνευσμένου πράγματι καλλιτέχνου. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο νὰ ἐκλαϊκεύσῃ τὴν «Κόλασιν» τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ εἰς γλῶσσαν ἀκραιφνῶς δημοτικὴν, χύνων εἰς αὐτὴν δλην τὴν φλόγα καὶ τὴν δρμητικότητα τῆς ἰδικῆς του ποιητικῆς ψυχῆς, διὰ νὰ καταστήσῃ κοινὸν κτῆμα τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας. «Ἡμέρες καὶ νύχτες — γράφει ὁ Παῦλος Νιρβάνας εἰς τὴν ψυχοχορικὴν νεκρολογίαν του, ἔμεινε ὁ Ζουφρὲς σκυμμένος ἀπάνω στὸν Ἰταλὸ ποιητῆ. Ἐγραφε, ἔσχιζε, διώρθωνε. Στούς μακρυνοὺς περιπάτους μας ἀκόμα, στὶς ὥρες τῆς μοναξιάς του, παντοῦ καὶ πάντα, δυὸ στίχοι τοῦ Δάντε πετούσανε στὰ χεῖλια του. Μὲ τέτοιον ἔρωτα ἐρρίχτηκε στὸ ἔργο του. Κ' ἕνα τελευταῖο ταξίδι ἀκόμα στὴν Ἰταλία, μὲ πρόφασιν ἐμπορικὴν, εἶχε σκοπὸν ἀληθινὸ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν τόπων, ὅπου ὁ μεγαλοφάνταστος ποιητὴς ἐμπνεύστηκε τὴν πρώτη σύλληψιν τῆς «Θείας Κωμωδίας». Ὅλη ἡ ζωὴ του ἀπὸ τότε ἀφιερώθηκε στὸν ἔρωτά του αὐτόν. Καὶ σὰν κάποιος νὰ τοῦλεγε πῶς τόσο λίγη τοῦ ἀπόμενε, βάλθηκε μὲ μιὰ νευρικὴ ἀνυπομονήσια νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργο του. Καὶ ὁ νέος αὐτός, πού παραιτοῦσε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ φῶς καὶ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ χωθῆ στοὺς σκοτεινοὺς κύκλους τῆς «Κόλασης», ἔφερε τὴ δική του ζωὴν στὰ σκοτεινὰ τάρταρα, γιὰ νὰ ξαναθερμάνῃ μ' αὐτὴν τὰ βασανισμένα κορμιά καὶ νὰ ξαναφέρῃ στὴ γῆ τὸν πόνο τους, μὲ τὴ δική του τὴ γλῶσσα, ὅπως τὴν ἔφερε μιὰ φορὰ ὁ μέγας Φλωρεντινός. Γιὰ νὰ τὸ καταφέρῃ αὐτό, γνωρίσθηκε μὲ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τοῦ καταχθονίου κόσμου, ὅχι σὰν ξερὸς σχολιαστὴς, μὰ σὰν αἰσθαντικὸς ἄνθρωπος. Γνώρισε τὴν «Κόλασιν» καλύτερα ἀπ' τὸ σπῆτι του.»

«Εἶτανε ὅμως γραφτὸ στὶς τελευταῖες του ἡμέρες ὁ ἄμοιρος νέος νὰ ζήσῃ ὁ ἴδιος τὴν Κόλασιν πού ζωγράφιζε ἀπάνω στ' ἀχνάρια τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ νὰ μὲ κάμῃ συχνὰ νὰ ψιθυρίσω ἀπάνω στὸ κρεβάτι τὰς ἀγωνίας του, πνίγοντας τὰ δάκρυά μου, τὸν δαντικὸ στίχο :

«Francesca i tuoï martyri à lagrymar mi fano».

«Οἱ γυναῖκοι τῆς Φλωρεντίας, βλέποντας νὰ διαβαίῃ τὸν Δάντε, μαῦρον καὶ ξερακιανό, λέγανε ἀναμεταξύ τους: «Βλέπεις αὐτὸν τὸν μαῦρον ἄνθρωπο; Αὐτός εἶνε πού κατεβαίνει στὴν Κόλασιν καὶ μᾶς φέρνει τὰ νέα τῶν κολασμένων». Βλέποντας τὸ ξανθό,

γελαστό πρόσωπο τοῦ μεταφραστή του, κανέναν δὲ θάλεγε πῶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν Κόλαση. Μὰ ἂν ὁ ἄμοιρος νέος ξαναγύριζε στὴ ζωὴ, ξεφεύγοντας τὰ σπαραχτικά νύχια τῆς ἀγρίας ἀρρώστειας, θὰ μπορούσε νὰ καυχήθῃ πῶς ἀνεβαίνει ἀπ' τὸν σκληρότερο κύκλο τῆς Κόλασης. Τόσο ἀγρία τὸν ἀπαρνῆθηκε ἡ ζωὴ καὶ τόσο σκληρὰ τὸν ἐπαίδεψε ὁ θάνατος».

Τοιαύτη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἢ συμπαθητικῇ μορφῇ καὶ ἡ ποιητικῇ φλόξ τοῦ ἀλχημονήτου Ζουφρέ, τὸν ὁποῖον εὗρεν ὁ θάνατος εἰς τὰ πρῶτα ἀκόμη βήματα τοῦ σταδίου του. «Γιὰ μιὰ φιλολογία καθὼς ἡ ἰδική μας, γράφει ὁ Παπαντωνίου θρηνηλογῶν τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ Ζουφρέ, ὅπου τὰ ποιήματα καὶ τὰ πεζογραφήματα πολλῶν νέων μαζί, εἶνε τὰ ἴδια σὰν νὰ τᾶγραψεν ἓνας ἄνθρωπος, καὶ πολλὰ ἔργα, ποῦ τὰ γράφει ἓνας, εἶνε διαφορετικά σὰν νὰ τᾶγραψαν πολλοί· γιὰ φιλολογία ὀρμητικῇ καὶ νέα ποῦ δὲν ἀνοίξε ὅλα τὰ παράθυρα πρὸς τὸ φῶς — ὁ ἀτυχος νέος ποῦ χάσαμε, ἀπ' τὴ στιγμὴ ποῦ δημοσίεψε τὸ πρῶτο του ποίημα, εἶταν φυσιογνωμία. Μορφὴ σχηματισμένη, χαριτωμένο πνεῦμα ποῦ ξέφυγε πολλές τυραννίες, χαμόγελο σεμνὸ καὶ καθαρὸ, τοξότης καλὸς ποῦ τόξευεν ἐλαφρὰ τὴ γελαστὴ σκέψη του σὰν Ἐρως, μᾶς ἔδωκε νὰ γευθοῦμε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ νερὸ τῆς ἀρχαίας καὶ καθαρᾶς πηγῆς ποῦ εἶχε πιῆ... Τὸ νεοελληνικὸ στίχο, ἀπῶς ἀσυμβίβαστο μὲ τὴ σάτυρα, τὸν εἶχε κεντρίσει μὲ τὸ χυμὸ ἐνὸς χιοῦμοῦ ἰδικοῦ του, κι' ἀπ' τοὺς λίγους του στίχους πέφτει ἓνα σπάνιο διανοητικὸ ἄνθος. Εἶταν στὸ γέλιο του σοφός».

Τὸ κάτωθι ἀνέκδοτον ποίημα, εὗρεθὲν μεταξὺ καὶ ἄλλων του χειρογράφων, παρεχωρήθη ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν. Τὸ παραθέτομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ *Ἡμερολογίου*.

POSTHUMA

ΣΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΟΥ

Ποῖος σπρώχνει τὰ παράθυρα ; Στὰ τζάμια ποιὸς χτυπάει ;
 Ποιὸς ἔτσι κλαίει σπαραχτικά ; Στὸ σκότος ποιὸς βογγάει ;
 Ἐνα πικρὸ παράπονο στὰ μελανὰ φτερά του
 Μοῦ φέρνει ἀπ' τὸν ἀπόκοσμον ὁ ἀγέρας. Ἐκεῖ κάτω
 Ἐνα μονάκριβο παιδί τὴ μάμμα του φωνάζει...
 Τὴν ξέρω ἐκείνη τὴν φωνὴ ποῦ τὴν καρδιά μου σφάζει.
 Φτάνει, παιδάκι μου, μὴν κλαῖς, μὴ τὴν καρδιά μου σκίζης,
 Λυπήσου τὸν πατέρα σου καὶ μὴ τὸν ἀπελπίζης.
 Μοῦ φτάνει ὁ πόνος ὁ βαθὺς ποῦ ἄκκληρος κι' ἔρμος μένω,
 Σὰν ἐκκλησιὰ ἀλειτούργητη, σὰν κάστρο κουρσεμένο.
 Μὴ καταριέσαι, κόρη μου, τὸν ἄσπλαχνο πατέρα,
 Μὴ μὲ παράπονο ζητᾶς τὴν δόλια σου μητέρα.